

Podimo na putovanje u živopisnu i pitomu Ramsku dolinu, nekoć zaboravljeni i zapostavljeni kraj na hrvatskome zemljovidu, kojem svanuće hrvatske slobode i stvaranje nove demokratske države Republike Hrvatske također donosi bolje i sretnije dane. Kada su se probili zadnji metri regionalne ceste Tomislavgrad – Rama Ščit kroz ljuti bosansko-hercegovački krš i gospodarski najnerazvijenije područje, Ramljakama i Ramljacima su se otvorila šira vrata prema Tomislavgradu i Hercegovini, dakako i Hrvatskoj odnosno srednjoj Dalmaciji, moru i bistrim plažama, koja na izvjestan način pripomaže tome kraju kako bi se brže izvukao iz privredne zaostalosti. I Hrvate je na širem okruženju približila, jedne drugima, a moderna cesta umnogome i više znači ljudima i prometu, inače, nego što se mislilo, dakako i za cjelokupni gospodarski razvitak zapadne Hercegovine, prvenstveno Tomislavgrada, Šuice, Livna. U te čiste pitome prostore, bogate tradicijom i nadaleko poznate po voćarstvu i stočarstvu (kvalitetnu i ukusnu mesu, mlijeku, siru, kajmaku, jogurtu), sadašnjom moderniziranom prometnicom brže i lakše pristižu izletnici, turisti i hodočasnici iz svih krajeva, napose iz Dalmacije i bližih primorskih gradova južne Hrvatske. Tako su više oživjele i obale Ščitsko-Ramskog jezera, jednog od najvćeg na tom području, pa se očekuje kako će se na tim najljepšim predjelima Ramske doline ubuduće više razvijati i ruralni i vjerski turizam, o čemu sanjaju i ozbiljno razmišljaju svi Ramljaci.

OBOGATITI TURISTIČKU PONUDU HOTELOM UZ JEZERO

– Rama je sada tek najnužnije komunikacijski povezana sa svijetom, ovaj će se kraj i te kako preporoditi kad se uskoro proširi, asfaltira i modernizira cesta Ščit - Tomislavgrad. I pogledi su pučanstva cijele Rame uprti prema toj prometnici kojom se, primjerice, iz Splita do Ščita dolazi autobusom ili automobilom najviše za dva sata ili pak iz Sinja za sat i pol vremena udobne vožnje. U okviru obnove i dogradnje Franjevačkog samostana Rama još tijekom obrambeno-oslobodilačkog Domovinskog rata. Razmišljamo i o izgradnji barem jednog hotela ili motela uz jezero Ščit Rama čime bi se itekako obogatila naša svekolika turistička ponuda. – opisuje razvojne planove i projekte toga kraja Božo Mišura iz Rame, koji je godinama obnašao dužnost direktora Zavoda mirovinskog osiguranja u Mostaru.

KAKO VRATITI ISELJENE RAMLJAKE NA SVOJA OGNJISTA?

Ipak je problem toga kraja kako što prije tolike iseljene Ramljake vratiti na njihova rodna ognjišta, koji je i sada najviše u Zagrebu i okolici, Njemačkoj, Švicarskoj, Austriji, Švedskoj i prekooceanskim zemljama (njih više od 10.000). Toliko ih je, kažu Ramljaci, ostalo na njihovoj djedovini, a u Rami Šćitu očekuju da će im nova prometnica te ulaganja u razvoj kraja još više udahnuti novi gospodarski i kulturni život, preporod u demokratskom ozračju, a time i popravak demografske slike njihova zavičaja. Tako će se najvjerojatnije zadržati na rodnim ognjištima i mladi Ramljaci, jer će im Ram Šćit jamčiti sigurnu budućnost. Doznali smo kako je nekoć u dolini Rame živjelo više od 20.000 žitelja. No mnogi su Ramljaci s obiteljima odmah poslije Drugog svjetskog rata, posebice nakon izgradnje Jablaničkog i Ramsko-Šćitskog jezera, napustili svoja stara ognjišta tražeći životni prostor. Stvaranjem tih akumulacija potopljene su najplodnije njive, najljepši voćnjaci i pašnjaci, gospodarski objekti u tom krajobrazu. Ali na žalost, val iseljavanja pučanstva na tom prostoru još nije u cijelosti zaustavljen gdje hrvatska sela ostaju prazna.

Franjevački samostan Rama Šćit i župna crkva Marijina Uznesenja duhovna su središtu svih Hrvata u Bosni i Hercegovini, poglavito na području Ramske regije. Uređuju se zajedno sa samostanskim okolišem koji se oplemenjuje novim kulturno-vjerskim sadržajima. Akademski kipar Mile Blažević iz Maovica pokraj Grada Vrlike je još 1994. godine u predvorju samostana podigao velebni »Ramski križ« od bronce koji je odlio u ljevaonici »Tin« u Zagrebu, kao simbol stradanja Hrvata u Rami, u cijeloj BiH, dakako i u cijeloj Hrvatskoj. Sva imena pogubljenih i poginulih Ramljaka tijekom obrambeno-oslobodilačkog Domovinskog rata, a prije nekoliko

desetljeća i Drugog svjetskog rata, urezana su na kamene ploče na zidu uz šetnicu pokraj »Ramskog križa« i Šćitskog jezera.

UMJETNIČKA DJELA PRIVLAČE TURISTE

Pokraj ulaznih vrata Franjevačkog samostana podignuta je spomen-ploča od bronce koja simbolizira stradanje ramskog puka, franjevac a i njihova gvardijana daleke 1557. godine, kada su osmanlijski osvajači zapalili i uništili samostan i crkvu. Ploča je također djelo akademskog kipara Mile Blaževića. Kod samog ulaza u samostan i crkvu podignut je i Spomen-muzej koji je sastavni dio velikog poduhvata uređenja okoliša Franjevačkog samostana. Pozornost, dakako, dobro-namjernika privlače i umjetnička djela, također odlivena u bronci, akademskog kipara Kuzme Kovačića s Hvara. Njegov spomenik hrvatskoj ljepotici Divi Grabovčevoj nedavno podignut na Vran-planini. Taj spomenik predstavlja prelijepu Hrvaticu iz rame koju je u 19. stoljeću ubio bogati i razuzdani turski plemić (beg Kopčić s Kupresa), jer se suprotstavila njegovoj pohoti.

– Nedavno postavljena vrata u bronci s likom Dive Grabovčeve i Gospe od Milosti, odnosno slike Čudotvorne Gospe Sinjske, nisu pokretna. Na tom je mjestu s unutarnje strane u niši u zidu čuvana i sačuvana slika Gospe od Milosti (Čudotvorne Gospe Sinjske) do 1687. godine kad su ju franjevci, bježeći pred Turcima, ponijeli sobom u Sinj odvođeci i veliki dio ramskog puka u Cetinski kraj. – govori nam na mjestu, izvoru nemilog događaja fra Mijo Džolan, bivši gvardijan Franjevačkog samostana Rama Šćit.

NEOTKRIVENE LJEPOTE RAME

Autor Nedjeljko Musulin

Subota, 17 Kolovoz 2013 14:49 - Ažurirano Subota, 17 Kolovoz 2013 14:56

Članak je objavljen u časopisu "Rame" (1998, broj 10), a koji je urednik bio Rade Šerbedžija. Članak je objavljen u časopisu "Rame" (1998, broj 10), a koji je urednik bio Rade Šerbedžija.